

ПЕТАР РАЈКОВИЋ

КОШАНИ

(порекло и старина)

Приликом испитивања насеља и порекла становништва на подручју једног дела западне Србије, антропологеографски испитивачи наишли су на већи број породица у Ибарском Колашину, Студеници, Гружи, Такову, Драгачеву, Подибру и Надибру са именом Кошани или Кошански род. Неки научници у том времену тврдили су да се ради о већем разгранатом роду пореклом из села Коша у Метохији. Тако Михаило Драгић у свом антропогеографском раду Гружа износи: „Интересантан је пут једне од врло разгранатих породица у Гружи, која води порекло од Пећи, а која је се преко Колашина растурила на разне стране. То је фамилија Кошана. Изгледа да је ово било јако братство, које се растурило из села Коша код Пећи, и то су најпре прешли у Колашин, одакле су се тек почели растурати на разне стране.“¹ Међутим, ови Драгићеви подаци и тврђења нису тачни. Истина је да већи број кошанских породица, које сада живе у Гружи, води порекло из Ибарског Колашина, али су се у њега доселили из Црне Горе. Уствари Ибарски Колашин им је био метанастазицка станица у њиховој даљој сеоби по разним крајевима Србије. Професор Милисав Лутовац, приликом испитивања порекла

становишта у Ибарском Колашину³, наишао је на већи број породица са породичним или родственим заједничким називом Кошани. Све ове породице пореклом су из Црне Горе. Пратили смо њихова даља кретања и расељавања:

Кошани (Лекићи и Радивојевићи — 5 кућа, св. Петка) у селу Д. Вараге — Ибар. Колашин³: накнадним истраживањем дошли смо до података да су се пре око 200 година из црногорског Колашина у село Беле Воде доселила два брата Леко и Алекса, са рођацима Милошем и Вујошем. Касније су се Милош и Вујош одселили за Србију — у Косаоницу, у село Гргуре код Куршумлије. Њихови потомци и сада живе у с. Гргурима као Брадићи (5 к). Брадићи су се расељавали по косаоничким селима: Баке, Шибутане и М. Вуће.

Кошани (6 к, св. Петка) у колашинском селу Газиводе досељени су из с. Витакова.⁴

Кошани (Букићи — 24 к, св. Петка) у селу Витакову досељени су из Црногорског Колашина. Стари су досељеници. Под презименом Букићи има их исељених по колашинским селима: Јабуки (6 к), Ковачима (6 к), Јасеновику (7 к), Чечеву (8 к), а као Потрићи—Букићи (5 к) живе у с. Калудри.⁵ По казивању Рада Букића из с. Свињишта — Косаоница, њихови стари из Црне Горе дошли су у Ибарски Колашин у с. Јабуку. Пре око 100 година из села Јабукe одселио се у село Јошаницу код Косовске Митровице Маринко Букић са породицом. У Јошаници као чипчија обрађивао је агину земљу и држао његову ваљалицу. Једне ноћи неко је обио ваљалицу и однео сукно. Ага је од Букића захтевао да измири штету. Да би избегао плаћање, Маринко, са братом Цветком, пребегле за Србију и насели се у село Мачковац код Куршумлије. Касније, Цветко као сточар напусти село Мачковац и настани се у с. Свињиште код Иван Куле, где му и сада живе потомци. Неки Букићи задњих година прешли су да живе у Крагујевац (2 к).

Кошани (Добросављевићи и Луковићи — 9 к, св. Петка) у колашинском селу Табалијама: сматрају их најстаријим становницима села. По предању, досељени су из црногорског Колашина. Неке кошанске породице из Табалија иселиле су се у с. Клечје—Бања (2 к) и у с. Врачево на Ибар.⁶ Праћењем њиховог даљег кретања установили смо да су се 4 породице Добросављевића после другог светског рата одселиле у Крагујевац. Из села Табалија Кошани су се исељавали и у друга колашинска села. Тако су од њих Кошани (Димитријевићи и Алексићи—6 к) у селу Тушићима. Даља њихова кретања показују да су се две породице Алексића после 1945. године иселиле

за Кос. Митровицу, а једна породица Димитријевића у Смедерево. Неки Димитријевићи после балканског рата иселили су се на Косово у село Мазгит (2 к).

Раселице Кошана из с. Табалија су Вукомановићи и Милошевићи (8 к, св. Петка) у селу Вукосављевићима.⁸ Од Вукомановића задњих година једна се породица иселила за Крагујевац. Кошани (Јанићевићи и Миленковићи —4 к) у селу Витаковићима досељеници су из колашинског села села Бање, где им и сада живе рођаци Бојовићи.⁹ Кошани (Кушовићи —6 к) у селу Бурлате стари су досељеници из с. Табалија од Кошана.¹⁰

Бусићи (7 к, св. Петка) у селу Загљу су стари кошански род досељен из црногорског Колашина.¹¹ Некада је то била бројна породица, која се крајем 18. века раселила. Дobar део Бусића из Ибарског Колашина иселио се тада за Србију у грузанско село Гледић и друга насеља (њихова даља расељавања пратићемо у обради Кошана у Грузи).

Мијаиловићи и Радојковићи (9 к, св. Петка) су стари кошански род у с. Бешеновићима.¹² У Ибарски Колашин населио се из Црне Горе њихов прадед Мирко пре шест генерација. Једно време живео је у с. Букошу на Косову, а потом је прешао у Ибарски Колашин.

Кошани и Деспотовићи (10 к, св. Петка) у селу Врановићима под Рогозном досељени су из Црне Горе.¹³ По казивању Миленка Кошанина из с. Резала, већина кошанских породица у Ибарском Колашину пореклом је из с. Врановића. Његов прадед Анђелко Кошанин иселио се из Врановића у с. Резале (3 к). Кошани у с. Табалијама, Вукосављевићима, Бурлатама, Бањи и Клечју су њихови рођаци и са њима одржавају тешње рођачке односе. Исељавања Кошана из с. Врановића и сада су у току. 1925. године иселиле су се две породице Димитријевића у с. Струмце, а пре десетину година неке кошанске породице дошле су да живе у Краљеву и Смедереву. Од Кошана из села Резала две породице задњих година населиле су се у с. Станову код Крагујевца.

У време турског робовања, добар део кошанских породица, услед тежине чипчијског система, слабе земље и несигурности заувек је напустило Ибарски Колашин и раселио се на разне стране. Тако је крајем 18. века у с. Загљу живео јачи кошански род Тијанићи. Несигурност и сиромаштво утицали су да се овај род исели за Србију у с. Гледић. Други Тијанићи одселили су се за Метохију у с. Црकोљез. По казивању Јована Продановића из с. Чечева, који кумује Тијанићима из Цркољеза, некада је у с. Цркољезу била чувена породична

задруга Глигора Тијанића у којој је било 84 чељади. Пред балкански рат задруга се издвојила и сада у селу од њих постоји 30 кућа. Задњих година 4 породице Тијанића прешле су у Краљево.

Према Атанасију Урошевићу, у косовским селима М. Свињари живе Кошани (5 к, св. Петка) досељени из с. Резала и Асповића (2 к) где су дошли 1865. године из с. Тушића. У с. Букошу досељене су 1922. године две породице Букића из Ибарског Колешина.¹⁴

У старовлашком селу Девићима — Чечина под Голијом живе Кошани (12 к, св. Петка), стари разгранати род досељен из Црне Горе. Чечина је била метанастазичка станица Кошана у њиховој даљој сеоби по студеничким селима на Ибру, Копаонику, Подибру, Пекчаници, Надибру и другим местима. Од њих су Кошани у с. Тадању (18 к, св. Петка) на Ибру. По казивању Драгољуба Кошанина из с. Тадања, све кошанске породице по студеничким селима на Ибру и на Копаонику пореклом су из с. Чечине. Из с. Тадања после ослобођења одселила се по једна породица у Светозарево, Ђуприју, Рашку и Баљевац, 3 породице у Краљево и 2 породице у Матарушку бању.

Раселице Кошана из с. Чечине су: Кошани (15 к) у с. Ушћу у Студеници; Кошани (4 к) у селу Беоцима код Рашке; Кошани (3 к) у с. Рватима на Ибру; Кошани (4 к) у селу Радошићима на Копаонику (од Кошана из с. Радошића једна породица се одселила у Смедерево); Кошани (6 к) у селу Полумиру на Ибру код Краљева.

Према Радославу Павловићу, Кошани (5 к, св. Петка) у селу Богutowцу и Благојевићи (3 к) у засеку Замчању стари су кошански род досељен од Сјенице.¹⁵ Кошани (9 к, св. Петка) у Пекчаници и Кошани (1 к) у с. Дубочици пореклом су од Кошана из с. Чечине.

Из кошанских родова са Ибра и Студенице врше се и сада стална иселавања по селима око Краљева, Подибру и Надибру. Тако су њихове раселице:

Полумирци (14 к, св. Петка) у с. Крушевци код Краљева пореклом су од Кошана из с. Полумира.¹⁶ Даљим праћењем њиховог кретања установили смо да су се после ослобођења 2 њихове породице иселиле за Краљево, 3 домаћинства у Матарушку бању, а по једна породица за Земун, Нови Сад и Ријеку. У селу Крушевици живе и њихови рођаци Јаћимовићи (1 к) — досељеници из Чечине.

Кошани (1 к, св. Петка) у с. Драгосињцима стари су досељеници из с. Чечине. Полумирци (4 к) су досељени у с. Драгосиње из с. Полумира од Кошана.

Боновићи (1 к, св. Петка) у с. Метикошу су стари кошански

род. У време Карађорђевог устанка неке породице Ђоновића исељиле су се у грузжанско село Бечевицу.¹⁷ Други су прешли да живе у с. Рибницу — Подибар (5 к)¹⁸.

Аћимовићи (7 к, св. Петка) у с. Вранешима — Подибар су стари досељеници из Старога Влаха. У с. Крушевици имају исељене рођаке.

Глишовићи (4 к, св. Петка) и Тодосијевићи (4 к) у с. Ратини — Подибар пореклом су од Кошана—Којића из грузжанског села Закуте.¹⁹

Новије раселице Кошана са Ибра су: Кошани (2 к) у с. Ковачима код Краљева; Кошани (1 к) у с. Рибници—Подибар; Кошани (2 к) у с. Чибуковцу; Кошани (1 к) у Мошином Гају; Кошани (6 к) у Матарушкој бањи. Од Кошана из Матарушке бање једна се породица иселила за Београд, а једна за СР Немачку.

У грузжанском селу Гледићу, поред других родова, живе и кошанске породице: Радаковићи (9 к, св. Петка), Тијанићи (14 к, св. Петка), Ризнићи (7 к, св. Петка), Бусићи (13 к, св. Петка) и Миладиновићи (62 к, св. Петка).²⁰ Радаковиће сматрају за најстарије становнике с. Гледића. Пре десет генерација доселили су се из Ибарског Колашина. По предању породице Тијанића, браћа Тијанићи: Радован, Вулић и Јован, пре десет генерација доселили су се из с. Загуља—Ибарски Колашин. Са њима се доселио и њихов рођак Сава, предак Којића из с. Закуте. Једно време живели су заједно у с. Закути. Како се село налазило у долини поред реке Груже, сметало им је крекстање жаба и сви, осим Саве, иселили су се у с. Гледић. Са Којићима и другим кошанским родовима у Грузи, Кошани из Гледића се и сада рођакају. Из с. Гледића стално су се вршила исељавања. После ослобођења из села се иселило 25 породица Радаковића, Тијанића, Ризнића и Бусића за Крагујевац, а по једна породица у Краљево, Чачак, Београд и Раковицу. Од Бусића 3 породице прешле су да живе у грузжанском селу Трошници. Од њих је раније било исељеника у с. Годачици, Метикошима и с. Шумарицама код Краљева.

Кошани (Којићи, Петровићи, Милојевићи, Симовићи, Гајовићи, Аксентијевићи, Милановићи и Максимовићи — 41 к, св. Петка) у грузжанском селу Закути: по казивању др Милоша Којића из с. Закуте, сада настањеног у Крагујевцу, као и других Којића и Гајовића, њихови стари пре десет генерација доселили су се из Ибарског Колашина. Доселио се Сава Кошанин са братом Драгутином и рођацима Тијанићима, који су се касније иселили у с. Гледић. Од Драгутина су у селу Гајовићи. Од њих су се вршила стална исељавања по другим

грузанским селима. Од ослобођења су се одселиле 22 породице у Београд, Крагујевац, Краљево, Зеницу и Брус. Код Којића је очувано предање да у Плаву—Црна Гора имају помуслимањене рођаке који се и сада презивају Којићи. Са њима су одржавали рођачке везе. Тако су 1932. године на свадбу у с. Закуту позвали и рођаке—Муслимане из Плава. У посету им је тада долазио Хамзага Којић са своја два синовца.

Јовичићи (3 к, св. Петка) и Васковићи (1 к) кошански су род у селу Милаковцу. Пореклом су од Бусића из Ибарског Колашина.²¹ Пратећи њихова даља кретања установили смо да су се после ослобођења две породице Јовичића иселиле у грузанско село Печеноге, а једна породица у Краљево.

Ђирковићи (4 к, св. Петка), Велимировићи (8 к, св. Петка), Ристићи (2 к, св. Петка) и Станишићи (5 к, св. Петка) у грузанском селу Чукојевцу,²² установили смо да су стари кошански род досељен из Ибарског Колашина, који и сада одржава рођачке везе са Кошанима из с. Гледића. Од Росића и Ђирковића задњих година по једна породица одселила се у Краљево.

Ковачевићи (1 к, св. Петка) у грузанском селу Стубли, пореклом је од гледићких Бусића.²³ Сада изумиру, раније их је било више.

Лазаревићи (3 к, св. Петка) у грузанском селу Бајчетини, стари су кошански род досељен из Ибарског Колашина.²⁴ Знају за своје рођаке Кошане у Гледићу.

Кошани (Недељковићи—11 к, Тодоровићи—9 к, Лазовићи—1 к, Бојовићи—4 к, Марковићи—9 к и Јеремићи—4 к, св. Петка) у грузанском селу Липници.²⁵ По причању Вите Недељковића, правника из с. Липнице, који сада живи у Крагујевцу, њихов предак Недељко са братом Тодором доселио се пре седам генерација из с. Коса из Црне Горе. Касније, код њих је дошао њихов рођак Јован. Од Недељка и Тодора су Недељковићи и Тодоровићи, а од Јована „Јоваши“ (Бојовићи, Јерсмићи и Марковићи). На Недељковом надгробном споменику види се да је умро 1823. године и да се презивао Недељковић. По предању, Недељко је доживео дубоку старост. Од Недељковића и Тодоровића пет породица је исељено за Крагујевац, а једна породица за Београд. Бојовића има исељених у суседна села Балосове и Пајсијевиће. У Липници живе Кошани (Јекићи—4 к и Степановићи—3 к, св. Петка), стари кошански род досељен из Ибарског Колашина.²⁶ По казивању Мирка Јекића из с. Липнице, у Липницу се доселио њихов предак Јован Кошанин. Од Јекића две породице исељене су за Крагујевац и једна за Аранђеловац.

Кошани (Зарићи—15 к, Мијатовићи—3 к, Милутиновићи—3 к, Бокићи—9 к. и Максимовићи—3 к, св. Петка) у селу Книћу: по казивању Павла Лекића из Кнића, стари су досељеници из Ибарског Колашина и за време Караборбеговог устанка били су у с. Книћу. После првог устанка неке породице Зарића иселиле су се у Јасеницу — у с. Трешњевицу. После ослобођења две породице Зарића иселиле су се за Крагујевац, а једна породица Докића за Врњачку бању.

Кошани (Боновићи—3 к, Берковићи—5 к, Пантешевећи—Петронијевићи—7 к, Васовићи—3 к, Николићи—1 к и Ристовићи—3 к, св. Петка): по предању у с. Бечевицу у време Караборбеговог устанка доселила су се из с. Метикоша—Подигра два брата Берасим и Бунисије.²⁷ По казивању Момчила Боновића из с. Бечевице, старог 43 године, њихови стари напустили су с. Метикоше због несигурности од Турака. Даљим пореклом су из Ибарског Колашина. Од Боновића исељене су по једна породица у Крагујевац и Београд, а од Пантешевећи—Петронијевића две породице у Крагујевац.

Тијанићи (1 к) у с. Честинусу су од исељених Тијанића из с. Гледића. Имају рођаке у с. Грабовцу—Тијаниће (2 к).

Недељковићи (7 к), Јовановићи (2 к) и Николићи (2 к) у у грузанском селу Грабовцу²⁸ досељени су из с. Лука (Драгачево) од кошанског рода Зорнића. У грузанском селу Милаковцу имају рођаке Зорниће (4 к), досељене из драгачевског села Лука.

У грузанском селу Вучковићи стаповао је јачи кошански род Чумићи, стари досељеници из Ибарског Колашина. Испитивањем смо установили, да су породице Јовановић (1 к, св. Петка) и Луковићи (2 к) остаци старих Чумића, који су се после Караборбеговог устанка из села Вучковића иселили у с. Страгаре у Јасеницу. Презивају се Косовчевићи (5 к, св. Петка). Од Косовчевића из Страгара, задњих година неки су се иселили за Београд.

Зорнићи (7 к, св. Петка) у грузанском селу Љубићу кошански су род досељен из с. Гошева—Пештер. Из Гошева испред Турака селили су се у с. Кладницу код Сјенице, где су живели једно краће време.²⁹ По обављеном истраживању констатујемо да су се у с. Љубић доселила браћа Радивоје, Максим, Мирчста и Милић. У с. Кладници остали су им ближи рођаци. Знају за своје рођаке Зорниће у с. Милаковцу, досељене из Драгачева.

По казивању Меда Зорнића—Лемића, Муслимана из с. Понорца код Сјенице, њихова старина потиче из Црне Горе — Мораче. Једно време живели су као православни у с. Гошеву. Гошево су напустили после свађе са агом, на чијој су земљи били. Из Гошева прешли су

у Кладницу код Сјенице. После неког сукоба у роду, један део породица одселио се у Србију, док је његов предак Сава Зорнић примио ислам. Савин брат, који је остао православан, после овога догађаја прешао је да живи у суседном селу Урсулама. Његови потомци и даље су остали у православној вери (7 к, св. Петка). Од Саве Зорнића, који је примио ислам, воде порекло Зорнићи у с. Кладници (9 к), с. Понорцу (24 к) и селу Сугубине (2 к). Медо Зорнић нам је изнео да су са православнима увек живели у добрим односима, а он је редовно одлазио као гост на други дан славе код свог рођака Мише Зорнића у с. Урсале. У с. Понорцу некада је била чувсна породична задруга Амира Зорнића—Лекића. Амиров отац, Медо, за време анексије Босне и Херцеговине повео је Муслимане из околине Сјенице у борбу против Аустрије и погинуо је на Црним Потоцима у Босни. Од ослобођења из Кладнице, Понорца и Сугубина иссељено је 38 породица Муслимана Зорнића за Сарајево и Македонију, 6 породица за Прибој, 2 породице у Нови Пазар и једна породица у Београд.

По казивању Милуна Зорнића из Чачка, пре око 150 година два брата Зорнића из с. Урсала у свађи убију суседа Муслимана и побегну за Србију у с. Луке (Драгачево). Од њих су Зорнићи у с. Лукама (10 к, св. Петка). Касније, из с. Лука одселио се Радивоје Зорнић у с. Придворицу код Чачка. Од њега воде порекло Зорнићи у Чачку (2 к). После ослобођења једна породица Зорнића из с. Урсала иселила се у с. Љубић код Чачка. Из села Лука Зорнићи су се исељавали по селима Надибра у околини Краљева. Од њих су Зорнићи (6 к) у с. Врдима, Зорнићи (1 к) у с. Сирчи, Зорнићи (2 к) у Матарушкој бањи и Зорнићи (4 к) у Краљеву.

Приликом насељавања по Србији кошански родови допирали су до планине Рудника. Истраживањима смо дошли до података да у с. Грабовици код Гор. Милановца живе кошанске породице Илићи (3 к, св. Петка) и Туловићи (7 к, св. Петка). У околини их сматрају за осниваче села Грабовице. По њиховом предању, пре Карађорђевог устанка доселила су се три брата из околине Сјенице из с. Кошева. Један од њих је остао у селу, а други су прешли у с. Мајдан под планином Рудник. Др Бранко Перуничкић проналази их под презименом Кошани, и то у списку лица која су понајмање усева засејала у Округу рудничком 1856. године. Помиње се Дмитар Кошанин из села Грабовице.³⁹

Кошани (Јелићи—6 к, св. Петка, Проковићи—2 к, св. Петка), Луковићи (3 к, св. Лука) и Арсенијевићи (2 к, св. Лука) у селу Мајдану стари су досељеници из околине Сјенице. По казивању Радисава

Јелића, у Мајдан су дошли пре Караборбевог устанка. Један њихов предак учествовао је устанку и погинуо је у борби на Засавици. Из овога рода преко 30 породица иселило се за Београд, Чачак и Горњи Милановац.

Томовићи (1 к, св. Петка) у с. Руднику стари су кошански род, досељен од Сјенице. Из овога рода две породице сада живе у с. Мајдану, а једна у Барама — грузанским.

Кошански родови преко Косова насељавали су се по селима Лепенице. Тако у с. Брзану живе Кошани (Бурђевићи—6 к, Јаковљевићи—5 к, Павловићи—3 к, Глишићи—2 к. и Милановићи—2 к, св. Петка). По казивањима Рада Николића, наставника из с. Брзана, Кошане сматрају за најстарије становнике села. По њиховом предању досељени су са Косова из с. Кошево.

*
* * *

Разни писци различито говоре о старини и пореклу Кошана. Тако Мих. Драгић у своме раду Гружа сматра да се ради о старим досељеницима из с. Коша код Пећи.³¹ Радослав Павловић за Кошане у Подибру и Гогчаници наводи да су пореклом из Старог Влаха, Сјенице и Ибарског Колашина³². Проф. Милисав Лутовац, приликом испитивања насеља и порекла становништва у Ибарском Колашину, установио је да су Кошани стари досељеници из црногорских брда—Морача, где и сада постоји село Кос, па отуда и Кошани.³³ У прилог његових испитивања говоре и предања, очувана о старим Кошанима, код садашњег становништва у Морачи, а посебно код Васојевића из Лијеве Ријекс. Данас у с. Косу—Прекобрђе и уопште у Морачи нема Кошана. Код становника села Коса—Вујисића очувано је предање да су ту некада живели стари Морачани—Кошани, од којих су остала кућишта и напуштено гробље. Вујисићи, приликом насељавања у село, што је, према њиховом рачунању, било пре око три стотине година, нису затекли старо становништво. За Кошане знају само толико да су се из села иселили због крвне освете са Љеворечанима—Васојевићима.

У Лијевој Ријечи, међутим, предања о старим Кошанима много су јаснија и свежија. По щеворечком предању, за време борби око племенске границе са Морачанима, Кошани са Колашинцима (Муслиманима) ради освете нападну на месту Пода у Лијевој Ријечи на торину Рајка Мапојловога (прауника Васовога, од кога су по предању Васојевићи). Бранећи своју стоку, Рајко је погинуо, а стока му

је плаћена. Рајкови синови припремили су освету. Вукосан Рајков преруши се у просјака и једне вечери дође у с. Кос код деветорице браће Кошана и замоли да га приме на преноћиште. Ови, како га нису познавали, приме га у кућу, где Вуксан заноћи. Из разговора са женама сазна да браћа не ноћевају у кући, већ у некој згради, јер се плаше освете Васојевића. Преко ноћи, пошто чељад поспе, Рајко се искраде из куће и доведе чету која га је очекивала. Испред зоре нападну на Кошане, куће и стаје им попале, а њих побију. После овога догађаја, надозвезале су се сталне освете и убиства са обе стране. Радоје—Миња Оровић из Лијеве Ријеке позове на мегдан тадашњег морачког првака Вучету Кошанина. На мегдану га убије. Мегдан је одржан на реци Тари код Матешева. Место на коме је Вучета погинуо зове се „Вучетин кам“. После Вучетине погибије, Кошани напуштају своје поседе на Тари и планини Котич и постепено се расељавају. По љеворечком предању, из села Коса последње су отишле породице изгинуле деветорице браће Кошана. Своју планину Котич, коју нису смели услед освете да користе, продали су једном љеворечком братству за 95 оваца и два вола. Ово братство и сада држи Котич као своју планину и користи је без учешћа других племеника. Било је покушаја од стране других братстава да планина Котич уђе у племенску комуну. Због овога су се судили. Међутим, Котич је остао у својини овога братства. Наведено љеворечко предање добили смо од Јеле Ивановић—Вуковић из с. Матешева, старе 86 година, и Петра Раићевића из с. Витомирце, старог 60 година.

Предања Васојевића из Лијеве Ријеке дају нам одговор и упућују нас на узроке сеобе старих Кошана из Мораче. Село Кос налази се на развођу реке Мораче и Таре. Стари Кошани у том времену поседовали су земљиште око реке Таре. Њихова планина Котич, на коју су се преко лета издизали са стоком, налазе се у саставу Лијеве Ријеке. Васојевићи, који су тада живели само у својој матици — Лијевој Ријечи, пренасељени и стешњени, на слабој земљи, повели су борбу са суседним племенима ради проширења племенске територије и обезбеђења животног простора. Први на удару били су им Морачани и Колашинци. Како се село Кос налази на самој граници, то су стари Кошани били изложени сталним нападима, пленидби стоке и осветама. Под јаким притиском једнородних братстава из Лијеве Ријеке Кошани пису били у стању да до краја издрже борбу и притисак Васојевића, подлегли су и раселили се.

Морачани и Васојевићи за Кошане говоре да су по пореклу стари Морачани, али их не сматрају Мацурама. Поред Кошана у

старе Морачане убрајају још нека мања братства, која и сада живе у Д. Морачи, као: Сандиће, Брауновиће, Дрљевиће, Даниловиће и Бакиће,³⁴ док за остатке старих Мацура сматрају Ђировиће, Вучиниће и Фуштиће. Фуштићи су се из Мораче иселили у Колашинска Поља и Вранеш.³⁵ Све ово старо становништво затекао је војвода Богић приликом свога досељавања у Морачу, негде крајем XIII и почетком XIV века. Потомци војводе Богића, који је дошао из Хотског Хума, сада сачињавају две трећине становништва племена Д. Мораче.³⁶

На подручју Србије сада живи око 670 кошанских породица. По својим душевним особинама они се не разликују од становништва у чијој средини живе. Кошанске породице су запажене као вредан, штедљив, у раду истрајан и марљив свет. У борбама за ослобођење Србије од Турака узимали су видног учешћа. Посебно цене школу и науку и ретке су њихове породице које немају по неког школованог члана. Неки од њих су сада професори факултета, инжењери и др. У околини у којој живе, Кошани важе за одважне људе, гостољубиве и добре памтише. Воле друштво и разговор. Све кошанске породице славе Петковдан, са изузетком оних које су из разних узрока промениле славу, али код њих је у сећању да су некада славили Петковдан, или га и сада уз нову славу преслављавају.

Кроз овај рад, који је само један скроман прилог за упознавање Кошана, настојали смо да прикажемо процес кретања и насељавања у Србију једног старог братства из црногорских Брда.

НАПОМЕНЕ

1. Михаило Драгић, Гружа, Српски етнографски зборник, књига XXI, Насеља и порекло становништва, књига 10, Београд 1921.

2. Милосав Лутовац, Ибарски Колашин—антропологеографска испитивања, Српски етнографски зборник, књига LXVII, Насеља и порекло становништва, књига 34, Београд 1954.

3. Насеља и порекло становништва књига 34. стр. 126

4. Нав. дело, стр. 129.

5. Нав. дело, стр. 130, 137, 138, 141.

6. Нав. дело, стр. 145.

7. Нав. дело, стр. 146.

8. Нав. дело, стр. 149.

9. Нав. дело, стр. 152.

10. Нав. дело, стр. 143.

11. Нав. дело, стр. 139.

12. Нав. дело, стр. 148.
13. Нав. дело, стр. 151.
14. Атанасије Урошевић, Косово, Српски етнографски зборник, књига LXXVIII, Насеља и порекло становништва, књига 39, Београд 1965, стр. 287.
15. Радослав Павловић, Подибар и Гокчаница, Српски етнографски зборник, књига LVI, Насеља и порекло становништва, књига 39, Београд 1948, стр. 340.
16. Насеља и порекло становништва, књига 30, стр. 350.
17. Нав. дело, стр. 338.
18. Нав. дело, стр. 383.
19. Нав. дело, стр. 376.
20. Михаило Драгић, Гружа, Српски етнографски зборник, књига XXI Насеља и порекло становништва, књига 10, стр. 240, 267, 268.
21. Насеља и порекло становништва, књига 10, стр. 338.
22. Нав. дело, стр. 301.
23. Нав. дело, стр. 326.
24. Нав. дело, стр. 210.
25. Нав. дело, стр. 287.
26. Нав. дело, стр. 284.
27. Нав. дело, стр. 275, 277.
28. Нав. дело, стр. 254.
29. Нав. дело, стр. 292.
30. Др Бранко Перуничкић, Чачак и Гор. Милановац 1815—1865, Чачак 1968, стр. 618.
31. М. Драгић, нав. дело.
32. Р. Павловић, Подибар и Гокчаница, Насеља и порекло становништва, књига 30, Београд 1948.
33. М. Лутовац, Нав. дело.
34. М. Дучић, Историја племена Мораче, часопис Братство бр. VII, Београд 1898.
35. М. Филиповић, Различита етнологска грађа, Научно дело, Београд 1967, стр. 213, 214.
36. М. Дучић, Нав. дело.

KOŠANI

(origine et vestiges)

Lors de l'étude de l'agglomération et des origines de la population d'une partie de la Serbie Occidentale (Ibar — Kolašin — Gruža — Podibar et Gokčanica) les chercheurs ont trouvé un nombre considérable de familles portant le nom Košani ou famille de Košani. A l'époque les avis sur leurs origines variaient. Mih. Dragić (dans son étude Gruža) considère qu'il s'agit des immigrés venus du village Koš près de Peć. Radoslav Pavlović (dans son étude Podibar et Gokčanica) dit qu'il s'agit des immigrés de Košanin d'Ibar, de Sjenica et Studenica. Cependant les deux affirmations, qui ne sont pas exactes, ont été éclaircies par le professeur Milisav Lutovac lors de l'examen des origines de la population du Kolašin de Ibar. Il a établi qu'il est question d'anciens immigrés du Monténégro venus de la vallée de Morača et du village Koš, d'où le nom de Košani (gens de Koš). Des études ultérieures, des examens de leurs origines et de leurs mouvements nous avons trouvés ce qui suit: dans la région de Kolašin d'Ibar il y a actuellement 15 familles de Kolašin portant le nom de Košanin sont la famille de Košani, dans 17 villages. Toutes ces familles ont des ramifications parties — et partant toujours — ailleurs. Ainsi des parties de ces familles se trouvent à Kossovo (au village de P; Svinari, Mazgit, Bukoš, et Kosovska Mitrovica, ensuite des Košani Tijanici au village de Crkeljez en Métohia ainsi que d'anciennes familles dans les régions de Gruža.

Dans la région de Gruža il y a actuellement 15 familles en 13 villages, ceux sont des familles venus il y a longtemps de Kolašin d'Ibar et de Stari Vlah. Certaines de ces familles se sont installées à Gruža avant l'insurrection de Karageorge ou à l'époque de Karageorge. Des villages de Gruža certaines de ces familles se sont déplacées dans les régions de Jasenice au village de Stragari. L'émigration des Košani des villages de Gruža se poursuit toujours. De nombreuses familles ont quitté la région pour les villes de Belgrade, Kraljevo, Kragujevac, Čačak et des villages des environs de Kragujevac.

Sur leur chemin du Monténégro vers la Serbie certaines de ces familles (Zornici et autres) s'installaient sur Stari Vlah et Pešter. A l'époque il y en a eu qui ont été islamisées. Ainsi au villages de Kladnici, Ponorac et Sugubinc vivent des Zornici Košani et au village voisin Uruse leurs parents orthodoxes Zornici. Des migrations du village Ursule sont toujours en cours. Zornici du village Luke dans la région de Dragačevo, puis ceux de Čačak, Vrdila, Sirči et Mutna Reka près de Kraljevo viennent de là. Parmi les Zornici islamisés 47 familles sont partis à Sarajevo, en Macédoine, Sjenica, Novi Pazar, Priboj et en Turquie.

Au village Deviči — Čečini de Stari Vlah sous le mont Golija vit la grande et nombreuse famille de Košani venue du Monténégro. Čečina fut le poste de halte des Košani sur leur chemin vers les villages de Studenica, Tadenj, Ušće, Beoci, Evatim, vers le village Radošić sur les versants de Kopaonik et le village Polumir. Ils se répandaient ensuite dans les villages de Podibar autour de Kraljevo et ailleurs. Telle est l'origine des Košani aux villages de Bogutovac, Zamčanja, Dragosinjci, Kruševica, Metihoš, Ribnica, Kraljevo, Čibukovac, Kovači, Vranješ, Mašin Goj, Mataruška Banja etc.

Des environs de Sjenica les Košani, passant par Dragačevo, venaient jusqu'aux villages de Takovo et la montagne de Rudnik. Actuellement il y a 6 tribus de Košani dans les villages de Majdan, Rudnik, Grabovica etc. Une trentaine de familles ont quitté la région après la libération allant vers Belgrade, Čačak et Gornji Milanovac. De Kolašin d'Ibar, en passant par Kossovo, cinq tribus de Košani s'est installée dans le village Brzan sur la Lepenica.

Les auteurs expliquent différemment les origines de Košani. Dragić considère qu'il s'agit des immigrés venus du village Koš près de Peć. Rad; Pavlović pensent qu'ils viennent de Stari Vlah, Sjenica et Kolašin d'Ibar. Le professeur Lutovac a établi qu'il s'agit d'anciens immigrés du Monténégro des Brda et de

Morača, où le village Koš existe encore, dou le nom de Košani — gens de Koš. Ces affirmations sont, étayées par la tradition orale que nous avons découverte auprès de la population actuelle de Morača, en particulier delle des Vasojevići de Lijeva Rijeka. Il n'y a aujourd' hui au village de Kos dans la Morača de ces tribus. La population actuelle — Vujisići, qui y vivent depuis 300 ans, n'y ont pas trouvé de Košani. Ils savent seulement qu'ils ont quitté la région chassés par la vendetta des gens de Lijeva Rijeka. Ils en restent des foyers éteints et des cimetières. Selon la légende existant chez les Vasojevići de Lijeva Rijeka, tradition beaucoup plus claire et fraîche que celle des gens de Morača, il y a plus de 300 ans les Košani ont avec les gens de Kolašin (musulmans) attaqué la bergerie de Rajko Monojlov, petit-fils de Vaso, l'ont tué et ont emmené son bétail. A la suite de cettevènement des vendettas s'enchaînèrent: le fils de Rajko, Vuksan, a tué neuf frèrèx Košani et a incendié leurs maisons. Plus tard Minja Orović de Lijeva Rijeka a tué en duel sur la rivière Tara un des chef de Morača, Vučeta Košanin, près de Mateševo à l'endroit dit »La Pierre de Vučetak«. Tout ceci a indique aue Košani, étant plus faibles, n'ont pas putenir devant les attaques et l'expansion de Vasojevići de Lijeva Rijeka vers leurs terres près de Tara et progressivement ils emigraient, pour abandonner enfin définitivement la région de Morača.

Les tribus de Vosojevići et les actuels habitants de Morača, descendant du duc Bogić, ne comptent pas les Košani parmi les plus anciens habitants de Morača — les Macura, mais il les comptent parmi les Moračani. Ils y comptent également des tribus moins importantes: les Drljevići, Sandići, Bakići etc, tandis qu'ils considèrent comme descendants des anciens Macura les Ćirović, Vučinić, Fuštić. C'est ces familles-là qu'a trouvées, selon la tradition, le duo Bogić lors de sa venue de Hotski Hum à Morača à la fin du XIIIe et au début du XIVe siècle.

Il y a actuellement environ 670 familles de Košani vivant en Serbie. Par leurs qualités et leur caractère ils ne diffèrent pas du milieu où ils vivent. Ils se distinguent par leur nature laborieuse et leur tenacité.

Les Košani sont en outre connu comme des gens qui estiment particulièrement les études et la science; il est rare de trouver une de leurs familles où il n'y a pas de membres ayant fait des études. Leur slava est la Sainte Petka (Brascovie) et celle qui ont change de slava pour des raisons différentes, vénèrent cependant cette sainte.

Petar Rajković